

Reactie Maatschappelijke consultatie beloningsmaatregelen financiële sector

Banken vertegenwoordigen in onze samenleving een nutsvoorziening. In belangrijke mate dragen ze de verantwoordelijkheid om betalingsverkeer, kredietverlening en vormen van kapitaalopbouw te faciliteren. Wat er gebeurt als om wat voor reden dan ook deze banken niet aan deze verantwoordelijkheid gehoor geven hebben we vanaf 2007 kunnen meemaken.

In 2007 ondervond onze samenleving de directe gevolgen van te roekeloos speculatiegedrag van onze banken. Door het effect dat dit op onze samenleving had legde onze overheid restricties op aan de wijze waarop banken konden opereren. Tot enkele jaren terug (en misschien zelfs tot voor kort) had dit als effect dat banken uitermate behoudzuchtig werden met de uitgifte van leningen en hypotheekleningen. Dit moet de economie hebben afgeremd.

Uit wat in het afgelopen decennium hebben kunnen leren is dat banken vooral het eigenbelang nastreven. Of dat nu gebeurt door doorgeslagen speculatie of behoudzucht maakt minder uit. Wat naar mijn idee essentieel is, is dat banken niet goed in staat bleken hun maatschappelijke nutsfunctie boven het eigenbelang te plaatsen. Ik zie het als de taak van onze overheid het bankenwezen zo in te richten dat banken niet anders kunnen dan deze maatschappelijke nutsfunctie de hoogste prioriteit te geven. Hierbij kom ik niet tot de conclusie dat een bank dus maar geen private organisatie meer kan zijn. Wel stel ik vast dat het voor een bank als private organisatie wel heel erg moeilijk is om het eigenbelang op een tweede plaats te zetten.

Eigenlijk is die topmannen beloning maar een instrument om wat hierboven wordt beoogd te bereiken. Terugkomend op uw wetsvoorstellen hierover:

1. Maatregel 1 zie ik als een rem voor bankiers om te lichtzinnig met hun verantwoordelijkheden om te springen. Het ontvangen van staatssteun moet pijn doen, niet alleen de overheid en haar belastingbetalers, maar ook de instelling die er (weer) naar met grijpen. Lijkt mij een goede maatregel.
2. Ik blijf moeite hebben met het begrip onderneming. Het verplicht gaan zitten op aandelen zie ik nauwelijks als een rem op het kunst en vliegwerk dat wordt uitgehaald om de omvang van die aandelen te maximeren. Eigenlijk zijn korte- of lange termijn belangen secundair als het gaat om het maken van verantwoordelijke beslissingen voor de bankorganisatie. Ik zie niet in waarom een lange termijn beslissing minder lichtzinnig zou zijn dan een korte termijn beslissing. Ik denk niet dat het hierom gaat. Om met uw Minister te spreken: een bank is geen koekjesfabriek.
3. Tsja, ook weer een instrumentele maatregel. U vraagt als Ministerie alleen om het beloningsbeleid, en de verhouding tussen de beloningen vast te leggen. Om eerlijk te zijn vind ik dat U wegloopt voor de verantwoordelijkheid om zelf eens een uitspraak te doen over een redelijke beloningsverhouding, die de menselijke schaal weer terugbrengt in onze samenleving. Eigenlijk nodigt u de samenleving uit om het zelf maar uit te vechten. Denkt U nu echt dat dit zichzelf laat reguleren? U heeft van het Nederlandse volk het mandaat gekregen om hierin richting te kunnen geven. Nou, geef dan nu richting.

Mijn observatie is dat ik mij door uw vraagstelling wel heel erg in de stoel van een wetgever geduwd voel. Wat moet ik nu zeggen over een percentage van een beloning. Daar heb ik geen referentiekader in. Ook gaan veel vragen over uitvoeren. Dit laat ik graag aan Uw ambtenaren over. Het enige wat ik hier wil aangeven is wat U in uw wetgeving moet beogen. U moet het goed functioneren van nutsinstellingen waarborgen zodat die niet gehinderd worden door afwegingen die uit eigenbelang zijn ingegeven. Verzand ook niet in het instrumentele van de maatregelen, maar hou voor ogen wat U beoogt.

In antwoord op enkele van uw vragen:

- (2) Als U het mij vraagt. Stop deze instellingen te beoordelen als ondernemingen. Het moeten gehoorgeven aan de wil van aandeelhouders conflicteert met het hoogste belang van de nutsfunctie. Dat hebben we nu na al die privatiseringen wel geleerd. Onze samenleving is veel complexer geworden door de pseudo concurrentie van al die pseudo ondernemingen. Burgers verliezen een hoop energie aan het maken van pseudo keuzes die uiteindelijk marginaal effect opleveren in hun leven.
- (3) De commentaren hierboven acht ik eigenlijk van belang voor alle organisaties met een publieke nutsfunctie als banken, verzekeraars, spoorwegen, postdiensten, energiesector en waterbedrijven maar ook doorgifte van media (kabel, telefoon).

(3) Het liefst zie ik een beloningssysteem in deze organisaties waarin een directe relatie ligt tussen het hoogste salaris en alle salarissen eronder. Dus geen losgezongen managementslaag waarvoor alles lijkt te kunnen boven een krampachtig loongebouw. Mijn observatie is dat veel gewone salarissen redelijk in verhouding zijn tot de prestatie (Tsjja, wat is gewoon? Tot 2 keer modaal?). Vooral in de hogere echelons lijkt de beloning volledig los te zingen van de prestatie. Argument hiervoor is zeldzaamheid. Mijn indruk hiervan is dat meer op naam en faam (status...) wordt gezocht dan op feitelijke capaciteiten. De even zeldzame vakspecialist wordt ondanks zijn zeldzaamheid netjes in het loongebouw gestopt. Eigenlijk onderstreept dit dat dit met een directeur of MT-lid ook heel goed zou kunnen. Zeldzaamheid is dus een kul-argument om een exorbitant salaris mee te beargumenteren.

(13) Betrokkenheid van de Nederlandse bank als check and balance voor onze bankensector ligt naar mijn idee ingewikkeld, omdat de belang van de Nederlandse bank en de banken vaak gelijk is. Misschien is het een betere rol voor de AFM om toezicht te houden. Laat de Nederlandse Bank zich maar over de uitvoering van beleid bekommeren.